

Boerenkermis op Noord-Beveland

**Kermislui, door
W. F. A. I.
Vaarzon
Morel.**
reproductie
Willem Mieras

door Frank de Klerk

In 1817 verschijnt in rijm-
vorm een levendige kroniek
van een Zeeuwse dorpskermis.
De schrijver is Cornelis Zwig-
tman ('s-Heerenhoék 1781-
Wissenkerke 1866), eerst wa-
genmaker, later huis- en
kunstschilder en dichter te
Wissenkerke. Ongetwijfeld
heeft hij de kermissen beschre-
ven zoals die in de dorpen op
Noord-Beveland werden ge-
houden. De vaste kermisdata
waren voor Wissenkerke de
donderdag voor Pinksteren,
voor Colijnsplaat de woensdag
voor de kermis in Veere (die op
11 juli werd gehouden) en voor
Kortgene de voorlaatste dins-
dag in augustus.

Hoor, daar snatert kwakzalver
dokter Kaal. Hij heeft al dui-
zend wonderen verricht, aan
blinden het gezicht gegeven,
zelfs bijna doden danken aan
hem het leven. Een verstandig
mens loopt langs zijn kraam-
pje verder, maar de eenvoudige
landlieden geloven het alle-
maal.

De bleke en schrale Janus
Langhals betaalt zuurverdien-
de centen voor waardeloze
rommel, Simon laat een zwarte
tand trekken, Leuntje vraagt
om pillen tegen hardlijvigheid,
Harmen krijgt hetzelfde voor
zijn weke darmen.

Liedjeszanger Geurt, in tallo-
ze herbergruzie's bekerft, be-

sneden en bestoken, staat op
een stoel onder een boom bij
een groot schilderij, dat is op-
gebouwd uit kleine tafereel-
tjes. Het lijkt door een aap ge-
schilderd te zijn. Hij begint
zijn voordracht: „Vrienden
luistert toe met zinnen, hoort
wat ik verhalen zal, van een
droevig trouwgeval, Hoe een
meisje jong van jaren, met een
ouwe vent kwam paren.”

Zijn repertoire is groot en
wordt steeds aangevuld met
nieuw materiaal, zoals over
een reiziger die te Roosendaal
werd vermoord, van een on-
langs geboren monsterlijke
zuigeling, van een boer die
werd gekneveld, van een
dienstmaagd die haar eer ver-
loor aan haar heer. Hij ver-
koopt er grove prenten over,
zogenaamde centsprenten. Ze
vliegen weg.

Vuurvreter

Iets verder staat Roel met en-
kele apen die kunstjes doen.
Naast hem staan enkele kra-
men met koeken, onder andere
die van Besje Smulkin. Verder-
op staat een goochelende
vuurvreter.

De Noord-Bevelanders die onder
de indruk zijn van zijn kunsten
zeggen onder elkaar: „Zou die
veint dan tav're kunnen?” On-
dertussen wordt hun beurs ge-
sneden.

De kermis trekt veel bedelaars
aan, kreupele aalmoesvragers
en krukkendragers. Drukbe-

zoekt is de Broederkraam
waar gebak wordt verkocht en
waar je kunt zitten.

Ondertussen begint het jonge,
huwbare volk zich te roeren.
Paren worden gevormd om te
gaan dansen en zwieren. Hub-
regt Breerug met zijn dikke ka-
ken neemt Neeltje Frommel-
kous mee. Marinus heeft
succes bij buure Saartje, die
valt voor zijn complimenten:
'zoete lieve malse meid, lekker-
smodder'. Om een uur of drie
in de middag begint het dansen
en springen, als lierman Lou
begint te spelen. Het liedje van
Scheveningen wordt door ie-
dereen meegebruld.

In de herberg komt de stem-
ming er ook in. Jan Ligtmis
valt, zwaar door drank bene-
veld, bewusteloos op de vloer.
De norske boeren die er zitten
loeren op elkaar als katers.
Boer Piet raakt in een woeste
vechtpartij en neemt er een te
grazen alsof hij stokvis beukt.
Meteen trekt Klaas Muijt zijn
tienduims broodmes uit, ter-
wijl Aarnout Heetbloed alle
flessen en glazen kapot gooit.
Koen Onversaagd probeert
met een sabel Gijs Blaaskaak
te verwonden, die er in galop
vandoor gaat. De vrouwen
vliegen naar buiten en roepen
Diender Kees. „Hier vecht nie-
mand, schumer”, zegt Jan
Wind, waarna ieder weer zijn
plaats inneemt.

De viool wordt nu bespeeld. De
Schoenelapper is te horen, en 't

Meisje van mijn zinnen, en ook
De meid in 't Keldergat. De
meesten springen en dansen.
Langs de kant neemt Abram
zijn meid in de bouten. Stijve
Kees peuzelt koek met zijn
Saar. Hetzelfde doet Iman ter-
wijl hij onophoudelijk op zijn
kop zit te krauwen. Met die
zoetekoek is het oppassen ge-
blazen, of er komt oproer in de
buik.

Kalvers

De hospes wordt geroepen
door Teeuw: „Brienkt een fles-
se wien of drieë, Pupen binne
van voorzieë.” De paartjes die
niet eten of drinken zijn aan
het trekkebekken, strelen,
vlijen, kussen en lekken, alsof
je in een stal tussen de nuchte-
re kalvers zit. Koppeltjes wor-
den gevormd en andere ont-
bonden.

De knapen die zonder aanhang
blijven drinken zich lam. Tege-
lijk loopt het snot en koek en
kwijl uit neus en mond. Dan
eindelijk, het raakt al midder-
nacht, wordt de kermis geslo-
ten. De meeste kramen zijn al
dicht, alleen de koekkraam is
nog druk bezocht. De meeste
kermisgangers willen een koek
als souvenir meenemen. Ste-
ven vraagt om een koek die het
formaat heeft van een ophaal-
brug. Het blijft nog lang on-
rustig langs de hoogbegroeide
dijken als de jongers en meiden
twee aan twee huiswaarts
gaan.